

INDISCH REQUIEM

TOMAS ROSS BIJ UITGEVERIJ CARGO

- Het verraad van '42*
De vrouw die op Greta Garbo leek (met Maj Sjöwall)
De man van Sint Maarten
Koerier voor Sarajevo
Tranen over Hollandia
Omwille van de troon
De mannen van de maandagochtend
(met Rinus Ferdinandusse)
Mathilde
De zesde mei
Kidnap (met Rinus Ferdinandusse)
De klokkenluider
De dubbelganger
De anjercode
Plaats delict
De hand van God
King Kong
De tranen van Mata Hari
Schuldige plaatsen
De marionet
Het meisje uit Buenos Aires
De tweede verlosser
Kort
Onze vrouw in Tripoli
De Nachtwaker
De tweede november
De vrienden van Pinocchio
Doodskopvlinder (met Corine Hartman)
Van de doden niets dan goeds
Zwarte weduwe (met Corine Hartman)
De onderkoning van Indië
Het verdriet van Wilhelmina
De Indië-trilogie (*Van de doden niets dan goeds*, *De onderkoning*
van Indië, *Het verdriet van Wilhelmina*)
Blonde Dolly
Voor koningin en vaderland (*De dubbelganger*, *De anjercode*,
King Kong)

TOMAS ROSS

Indisch Requiem

2021

AMSTERDAM

Cargo is een imprint van Uitgeverij De Bezige Bij, Amsterdam

Copyright © 2021 Tomas Ross

Omslagontwerp Wil Immink Design

Omslagillustratie Spaarnestad Photo/ANP

Foto auteur Ben Kleyn

Vormgeving binnenwerk Peter Verwey, Heemstede

Druk- en bindwerk Wilco, Amersfoort

ISBN 978 94 031 7720 5

NUR 305

uitgeverijcargo.nl

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC®) mag dragen.
Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Voor mijn vader Pieter Gerardus Hogendoorn (1912-1971)

Met dank aan Ries en Sara de Weerd-Walakutty voor alle hulp,
adviezen, Indische hapjes en Schotse whisky

‘De historische feiten moeten kloppen [...] Je verhaal moet in dat opzicht volstrekt geloofwaardig zijn, zodat de lezers die iets weten van de plaats of de tijd zullen zeggen:

“Ja, inderdaad, zo was het daar toen! Dus zal de rest ook wel...” Verneukeratief, hè?

– *Allemaal gelogen*, F. Springer (2002)

‘Ik heb ze allemaal gekend, de grote rakkers van onze tijd... Hitler, Stalin, Mussolini, Mossadegh, Batista, Soekarno...

En de enige aan wie ik instinctief meteen de pest had, als mens, bedoel ik, was Soekarno.’

– Allen Dulles, hoofd CIA in de periode 1953-1961

‘What’s in a name?’

– *Romeo and Juliet*, William Shakespeare (1597)

INHOUD

Woord vooraf	11
Kaarten	14-16
Dramatis personae	17
Indisch Requiem	21
DEEL I	23
<i>22 februari 1950-1 mei 1950</i>	
DEEL II	195
<i>1 oktober 1950-13 november 1950</i>	
DEEL III	357
<i>14 november 1950-25 november 1950</i>	
DEEL IV	619
<i>27 november 1950-11 december 1950</i>	
Relevante feiten en data	
Nederlands-Indië – Indonesië 1945-1950	733
Nawoord	739

WOORD VOORAF

Na jarenlang overleg, tal van akkoorden en de twee zogenoemde Politionele Acties droeg Nederland op 27 december 1949 de soevereiniteit van haar voormalige kolonie Nederlands-Indië over aan de Republiek der Verenigde Staten van Indonesië (vsi), in Indonesië genoemd de Republik Indonesia Serikat (RIS).

De vsi was een federatieve staat die recht moest doen aan de wensen en eisen van de verschillende Indonesische bevolkingsgroepen, maar was ook uitdrukkelijk bedoeld om het Nederlands gezag alsnog in een andere vorm te handhaven. Nederlands Nieuw-Guinea viel erbuiten en bleef Nederlands (tot 1962).

De vsi bestond uit vijftien deelstaten waaronder de toenmalige Republiek Indonesië van Soekarno op delen van Java en Sumatra (ook wel Republiek van Djokja genoemd, naar de hoofdstad Djokjakarta), verder onder andere Pasoedan op West-Java, Oost-Sumatra, Borneo, en Oost-Indonesië met Celebes en de Molukken. Elke deelstaat had een eigen regering met afgevaardigden in de overkoepelende federale regering en het parlement in Djakarta.

De vsi viel binnen de Nederlands-Indonesische Unie met aan het hoofd de Koning(in) der Nederlanden. Eén deel van de Unie werd gevormd door Nederland met Suriname en de Nederlandse Antillen, het andere deel door de vsi die ook over een eigen leger, de APRIS, beschikte. Nederland bleef aanwezig met het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger, het KNIL.

President van de vsi was Soekarno, de leider van de natio-

nalistische partij, die op 17 augustus 1945, direct na de Japanse capitulatie, de Eenheidsstaat Indonesië had geproclameerd en de vsi als een afgedwongen en tijdelijk compromis beschouwde. Dat was het ook: vanaf april 1950, nog geen vijf maanden na de vorming van de vsi, bestonden er nog maar drie deelstaten. In juli 1950 werd het knil opgeheven en een maand later, ook op de zeventiende augustus, riep Soekarno opnieuw, en nu met succes, de Eenheidsstaat uit. Tegenstanders, en dat waren er veel, vooral in rechtse kringen in Nederland, spraken over een bezetting.

Er was een kleine groep die de Eenheidsstaat probeerde te weerstaan: de Zuid-Molukkers in Oost-Indonesië die op 25 april 1950 de Republiek Maluku Selatan (rms) uitriepen, de Republiek der Zuid-Molukken. Veel van hen waren knil-militairen die trouw aan Nederland hadden gezworen en onder de roemruchte kapitein Raymond Westerling tegen Soekarno hadden gevochten, ook tijdens Westerlings mislukte coup op Java enkele maanden eerder. De rechtvaardiging voor de rms ontleenden ze aan een nooit als zodanig uitgesproken belofte van koningin Wilhelmina op zelfbeschikking. Maar vooral aan de besprekingen tussen Nederlandse en Indonesische delegaties tijdens de Ronde Tafel Conferentie (rtc), najaar 1949, ter voorbereiding van de soevereiniteitsoverdracht.

Daarbij werd onder meer door Nederland voorgesteld dat 'elke deelstaat in de gelegenheid zal worden gesteld de Constitutie te aanvaarden. In geval een deelstaat deze niet aanvaardt, zal hij de bevoegdheid hebben te onderhandelen omtrent een speciale verhouding tot de Republiek der Verenigde Staten van Indonesië en het Koninkrijk der Nederlanden' (art. 2 van de Ontwerp-overgangsovereenkomst rtc).

Dit voorstel stuitte op grote weerstand van Soekarno en werd uiteindelijk niet opgenomen in de soevereiniteitsoverdracht.

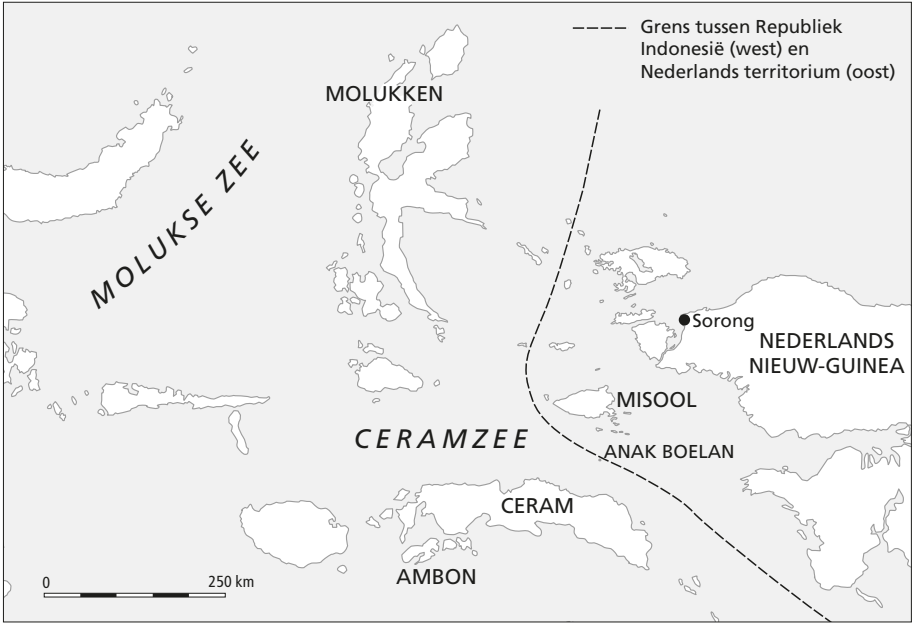
Sowieso betekende het geen legale grondslag voor de RMS; de Molukken waren geen deelstaat, maar een onderdeel van de deelstaat Oost-Indonesië. De RMS werd dan ook nooit erkend, niet nationaal, niet internationaal, maar genoot desondanks veel steun, met name en opnieuw vanuit rechtse kringen in Nederland, onder anderen van Prins Bernhard, Raymond Westerling, oud-premier Gerbrandy en Soldaat van Oranje Erik Hazelhoff Roelfzema.

De oorlog tussen het Indonesische leger en de RMS, veelal een guerrillastrijd op Ceram, duurde dertien jaar. In 1963 werd RMS-president Soumokil op Noordmidden-Ceram gevangen genomen en in een proces ter dood veroordeeld – als enige van alle RMS-kopstukken. In 1966 viel na de executie van Soumokil definitief het doek voor het Zuid-Molukse ideaal, althans in Indonesië. RMS-leiders, onder wie Johannis Manusama, zetten de strijd voort vanuit Nederland, wat tijdens de jaren zeventig tot gewelddadige acties en gijzelingen met dodelijke afloop leidde. De sympathie en steun voor de RMS in ballingschap brokkelde daarmee af en is inmiddels beperkt tot solidariteitsverklaringen tijdens de jaarlijkse herdenkingsbijeenkomst op 25 april, jarenlang in Den Haag, de stad die soms nog steeds de Weduwe van Indië wordt genoemd, daarna in Apeldoorn.

Tomas Ross, Den Haag, 17 augustus 2020
(Vijfenvijftig jaar na de proclamatie van de Republiek Indonesië, vijftig jaar na de totstandkoming ervan)

DRAMATIS PERSONAE

De Nederlanders

Arnie Springer, voormalig geheim agent, jazzklarinetist, weduwnaar van Claire MacLeod

Ferry de Keizer, jeugd vriend van Arnie, antiekhandelaar

Raymond Westerling, kapitein bij het KNIL, commandant van het Depot Speciale Troepen, bijgenaamd de Turk, ook de Beul van Celebes, couppeleger in Bandoeng, januari 1950*

Dirk van Langen, generaal-majoor bij het KNIL*

Pierre Sweerts, alias Pierre Le Coq, oud-ss'er, ex-agent Britse inlichtingendienst, ex-agent Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD), diplomaat voor de RMS*

P.G. Hogendoorn, rechercheur BVD*

Suzanne van Voorst tot Voorst, rechercheur BVD

Joop Landré, directeur Regeringsvoorlichtingsdienst

Victor Bouman, adjunct-directeur Buitenlandse Inlichtingendienst (BID)

Mieke Gibson, assistente van Victor Bouman, echtgenote van David Gibson

Fokke Dragstra, rechercheur BID

Bernhard van Lippe-Biesterfeld, prins-gemaal, echtgenoot van koningin Juliana*

Erik Hazelhoff Roelfzema, Engelandvaarder, verzetsheld*

Conrad Helfrich, oud-luitenant-admiraal, maritiem bevelhebber van het American British Dutch Australian Command, de geallieerde zeestrijdkrachten in de Pacific tegen de Japanners*

* De asterisk verwijst naar een non-fictief personage

Pieter Sjoerds Gerbrandy, oud-premier in ballingschap te Londen*

Anke de Bruyn, kunsthistorica, ex-vriendin van Arnie

Hein Fledderus, oud-vlieger van de Marine Luchtvaartdienst in Nederlands-Indië, oom van Evi Soeroto

De Indonesiërs

Achmed Soekarno, president van de Republiek Indonesië (RI)*

Abdel Nasoetion, opperbevelhebber van het Indonesische leger, Tentara Nasional Indonesia (TNI)*

Soetan Sjahrir, oud-premier onder Soekarno*

Roeslan Abdoelgani, topambtenaar van de Republiek Indonesië*

Evi Soeroto, Soendanese verpleegster, betrokken bij de coup van Raymond Westerling in Bandoeng, nichtje van Hein Fledderus

Ronnie Gunawan, overleden vriend van Arnie Springer en Anke de Bruyn, mogelijk de vader van Evi Soeroto

Jaya Martin, dochter van Ferry de Keizer, vriendin van Lex Harjojo

Lex Harjojo, minnaar van Jaya Martin, zakelijk partner van Ferry de Keizer

Andi Abdoel Aziz, oud-luitenant KNIL, kapitein van het leger van de VSI, veroordeeld wegens rebellie tegen de RI*

Jabida Aziz, zijn vrouw*

Max Alkadrie, sultan Hamid II van West-Borneo, voormalig adjudant van koningin Wilhelmina, veroordeeld wegens betrokkenheid bij de coup Westerling*

Kolonel Soenkono, officier van de TNI, communist*

Han Singh, Indonesische Chinees, communist

De Zuid-Molukkers

Tante Pim Manuputty, eigenaresse Huize Roemah Oentoeng, secretaresse van de stichting Door de Eeuwen Trouw in Den Haag

Chris Soumokil, oud-minister van de deelstaat Oost-Indonesië, president van de RMS tot 1966*

Johannis Manusama, minister van de RMS, president van de RMS na 1966 in Nederland*

Loetje Leimena, Ambonees, jazzpianist in Den Haag

Johannes (Yannis) Waigama, Ambonees korporaal bij het KNIL, vriend van Evi Soeroto

De Amerikanen

Harry S. Truman, president van de Verenigde Staten van Amerika*

Generaal Douglas MacArthur, opperbevelhebber van de Amerikaanse strijdkrachten in de Pacific tijdens de Tweede Wereldoorlog*

Roscoe Hillenkoetter, directeur CIA tot voorjaar 1950*

Walter Bedell Smith, directeur CIA vanaf zomer 1950, vriend van prins Bernhard*

James (Jimmy) Turner, Amerikaans diplomaat

Phil Brady, coördinator Zuidoost-Azië voor de CIA

Allan Charak, agent van de CIA in Manilla*

David Gibson, Amerikaans militair attaché in Den Haag, echtgenoot van Mieke Gibson

Oleg Sokolov, voormalig Rus, genaturaliseerd Amerikaan, hoogleraar antropologie, collega van Anke de Bruyn

De Schotten

Claire Springer-MacLeod, vrouw van Arnie Springer, overleden oktober 1940

Malcolm en Mary MacLeod, zwager en schoonzus van Arnie
Springer
Robert MacGregor (Rob Roy), cryptoloog

Van de naar schatting achttienduizend eilanden en eilandjes in
Indonesië zijn er zo'n vijfduizend onbewoond en/of naamloos.
Ik ben zo vrij geweest om een ervan de naam 'Anak Boelan' te
geven, Kind van de Maansikkel.

Indisch Requiem

DEEL I

22 FEBRUARI 1950 – 1 MEI 1950

STRAAT SINGAPORE, 22 FEBRUARI 1950

Veel van zijn jongens turfden hun eerste doden door streepjes te kerven in de kolf van hun karabijn, maar in een oorlog was je de tel al snel kwijt en na een tijdje raakte je blasé. Behalve dan het tuig, ex-criminelen, oud-Waffen-ss'ers en geboren sadisten, van wie er meer dan hem lief was rondliepen bij het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger (KNIL).

Bovendien telde het lastig, schietend uit een jeep of vanachter je brengun in de alang-alang of de rimboe. En zeker in het donker wanneer tientallen 'peloppers' uit een brandende kampong op de vlucht slaan. Dan werd het meer lukraak prijsschieten.

Westerling herinnerde zich alleen zijn eerste twee doden. Begin 1946 een Japanner die in de Sumatraanse jungle niet had gehoord dat zijn keizer al een halfjaar eerder had gecapituleerd. En een maand later had hij in een kampong in Batavia een Madoerese communist neergeschoten. Dat had hij onthouden omdat de peloppers hém bijna te grazen hadden genomen. Hij had er dan ook geen idee van hoeveel anderen hij sindsdien had gedood, maar als het om man tegen man ging, schatte hij hun aantal op minstens vijftig. Met zijn mes, met de bajonet, met de klewang van de ander, soms met zijn blote handen.

Niet voor niets had hij tijdens de oorlog Nederlandse en Britse rekruten in de Schotse Hooglanden getraind snel en geruisloos de tegenstander te doden. Niet voor niets was hij een van de weinigen die én de groene baret van de commando's én de rode van

de Britse Special Air Services had verworven.

Hoeveel vijanden hij had laten doden wist hij evenmin, maar persberichten over tienduizenden waren leugens en linkse propaganda. Hooguit waren het er een paar duizend. En dan nog ging het om de executie van rebellen en Soekarno's soldaten. Het was immers oorlog geweest. Wat hem betrof, was het dat nog steeds. Daarom had hij vorige maand een coup willen plegen om Soekarno af te zetten.

Als de coup niet was verraden, zou hij nu niet op de vlucht zijn. Hij zou zo-even ook niet hebben gearzeld de Javaanse wachtpost in Tandjong Priok de keel door te snijden, mocht de jongen hem hebben herkend als de 'Turk'. Maar de Javaan had alleen aandacht voor een mooi Soendanees verpleegstertje en had nauwelijks gekeken naar zijn militaire paspoort. De foto was de zijne, maar de personalia waren van een Hollandse luitenant van het KNIL, die vorige maand bij de coup was gesneuveld.

Hij droeg ook diens uniform en pet die hem wat te krap zaten, maar ook dat was de Javaan niet opgevallen. In zijn legertas van zeildoek zat zijn burgerkleding, en in zijn binnenzak zijn Nederlandse paspoort: Raymond Paul Pierre Westerling, transportondernemer te Bandoeng, gehuwd, geboren op 31 augustus 1919 te Istanboel, Turkije. Vandaar de Turk, ondanks zijn lichtblauwe ogen. De zon was nog niet onder, vreemd was het dus niet dat hij een zonnebril droeg. De luitenant had bruine ogen gehad.

Hij had erop gegokt dat de Javaan meer geïnteresseerd was in de borsten van het verpleegstertje dan in hem. De bekende truc, een verveelde wachtpost, een leuke jonge meid voor laten gaan. Zoals de Soendanees die de bovenste knoopjes van haar verpleegstersuniform had opengeknoopt. En Evi Soeroto had mooie borsten.

Een kwartier later had hij bij het havengebouw afscheid van haar genomen.

‘Go back, Evi, and wait with Johannes. And let’s pray you kill the bastard this time!’

Doorgaans sprak hij Engels of Frans, al had hij het evengoed in het Turks, Grieks of Maleis kunnen zeggen. Nederlands sprak hij nauwelijks. Opgegroeid in Istanboel met een Nederlandse vader die er al decennia woonde en een Griekse moeder was het ook niet nodig geweest, net zomin als in Schotland of bij het KNIL.

Met zijn tweede vrouw sprak hij vloeiend Frans dat hij op de Franse school in Istanboel had geleerd.

De ‘bastard’ was Soekarno. ‘Le salaud’.

Johannes was de vriend van Evi, een Ambonese scherpschutter die onder zijn commando met het Depot Speciale Troepen op Celebes had gevochten. En vorige maand met het Legioen van de Rechtvaardige Vorst in Bandoeng. Net als Evi’s oom Hein, die hem opwachtte in een vliegboot achter aan een steiger tussen twee roestige vrachtschepen. Hein Fledderus was een Nederlandse oud-vlieger van de Marine Luchtvaartdienst die hem van Tandjong Priok naar Malakka zou brengen. Niemand die hem van betrokkenheid bij de coup verdacht, hij had zelfs een dankbetuiging van Soekarno gekregen omdat hij het leven van een Indonesische soldaat had gered.

De vliegboot was een Catalina P102 die als enige niet in handen van Soekarno was gevallen.

‘Alles kits, kapitein?’

Hoewel hij al meer dan een jaar was gedemobiliseerd, werd hij nog steeds de kapitein genoemd. Behendig klom hij aan boord van de vliegboot. ‘Okay, thanks to Evi.’

Hein schoof zijn vliegerbril voor zijn ogen, startte de motoren en manoeuvreerde de Catalina achteruit naar open water. Hij moest schreeuwen om zich verstaanbaar te maken boven het gedreun van de motoren en het geratel van de propellers.

‘Zodra je in Makassar bent, neemt de generaal-majoor contact met je op.’

Westerling knikte en leunde achterover terwijl het vliegtuig zich losmaakte van het water en schuin omhoogkwam. Makassar op Celebes, de hoofdstad van de deelstaat Oost-Indonesië.

Zijn Celebes. Hij was er lang niet meer geweest.

De generaal-majoor was Van Langen, een van de weinige KNIL-officieren die de coup hadden gesteund. Van Langen had ervoor gezorgd dat tientallen bewapende Zuid-Molukse jongens na de coup hadden kunnen ontkomen. Naar Ambon, naar Nieuw-Guinea, naar Makassar. Nog steeds zijn jongens, zijn Barretten. De dapperste soldaten van het KNIL. Van Langen had ook de Catalina geregeld.

Hein zette eerst koers naar Tandjoeng Oeinang op Sumatra om brandstof te tanken. Vandaar stegen ze een uurtje later op in de avondschemering om naar Malakka te vliegen. Turend naar de tientallen eilandjes ver onder hen herinnerde Westerling zich grimmig hoe Van Langen Soekarno met andere Republikeinse leiders in hun hoofdstad Djokjakarta gevangen had genomen en hen ook in een Catalina naar hun ballingsoord op Banka daar ergens beneden hem had gevlogen. Als het aan Van Langen en aan hem had gelegen, hadden ze nooit meer terug gekund naar Djokja. Ja, Soekarno wel, in een doodkist! Want het was verdomd jammer dat het Evi toen niet was gelukt om hem te vergif-tigen! Dan zou alles anders zijn gelopen. Met zijn vicepresident Hatta en opperbevelhebber Nasoetion, allebei westers gezinde Sumatranen, viel te praten. Maar niet met Soekarno, een mas-samoordenaar die met de jappen had geheuld en duizenden do-den op zijn geweten had, ook Indonesiërs. En toch was hij eind vorig jaar president geworden van de vsi, de Verenigde Staten van Indonesië. Met instemming van de lamzakken op het Bin-nenhof. Alsof er niet honderden Hollandse jongens de strijd te-

gen de bastard met hun leven hadden moeten bekopen! Alsof je goddammit Mussert tot president benoemde!

Je moest letterlijk Oost-Indisch doof zijn als je Soekarno niet hoorde brullen dat hij heel Indonesië wilde. 'Indonesia Merdeka!' *Eén onafhankelijk Indonesië.*

Bullshit. Zoals Hitler had gebruld: 'Ein Volk, ein Reich, ein Führer.' En dan schreef de linkse pers dat hij, de Turk, tegen de vsl was en het koloniale gezag wilde herstellen. Communistische propaganda. Hij hield van Indonesië, zijn beste vrienden waren Indonesiërs. En natuurlijk wilden ze onafhankelijk worden. Maar niet onder de Javaan Soekarno. Want de archipel telde duizenden eilanden en tientallen volkeren met allemaal een eigen taal, cultuur, religie en tradities. Daarom was hij het ook eens met de vsl, een federatie van deelstaten. Maar wel binnen een Unie met Nederland waarvoor ze vrijwillig konden kiezen. Dat hadden ze ook gedaan, zelfs de rat Soekarno, al was het al lang duidelijk dat de bastard andere plannen had. Niks geen Unie, niks geen 'diplomasi' maar 'perjuangan', strijd. Niet alleen tegen de Nederlanders, maar ook tegen zijn eigen volk. Daarom hadden veel Indonesiërs de vorige maand de coup tegen hem gesteund. En als die niet goddammit was verraden, zou Soekarno zijn afgezet. En als het aan hem, Raymond Westerling, had gelegen, standrechtelijk gefusilleerd.

In plaats daarvan had hij een maand ondergedoken gezeten en was hij nu op de vlucht.

'Maar het is nog niet te laat, Ray,' had Van Langen gezegd. 'In het Witte Huis beseffen ze eindelijk dat Soekarno een onbetrouwbare hond is en dat wij het nog niet zo gek hebben gedaan.'

Dat kon je goddammit wel zeggen. Hadden de Amerikanen dat maar eerder ingezien! Maar in Washington vonden ze dat Nederland militair te verzwakt was als bondgenoot in Zuidoost-Azië tegen de Russen en de Chinezen. Maar wel vertrouwden ze

de bastard omdat hij een paar jaar geleden bij Madioen achthonderd communisten in de pan had gehakt en de PKI, de communistische partij, had verboden. Het was allemaal doorgestoken kaart geweest, een smerige deal met Moskou om de Amerikanen zand in de ogen te strooien!

Die achthonderd waren een zootje lastige rebellen geweest. Dus had Soekarno hen opgeofferd om met hulp van de Amerikanen president van de vsi te kunnen worden. En om Nederland eruit te werken. Want de yanks riepen wel dat koloniën vrij moesten zijn, maar natuurlijk ging het om hun eigen belangen: militaire bases, olie, rubber, goud, tin.

Ze waren stekeblind geweest, doof voor de waarschuwingen. Zelfs van hun eigen journalisten die vorig jaar een rondreis door de archipel hadden gemaakt. Dertien vooraanstaande verslaggevers die met eigen ogen hadden gezien wat voor ellende Soekarno in zijn Javaanse republiek aanrichtte. En hoe goed het ging in de andere deelstaten waar Nederland juist optrad tegen de communisten. Alle dertien waren omgekomen toen het klm-vliegtuig waarmee ze terugvlogen naar Amerika bij Bombay verongelukte. In India, het land van Soekarno's vriend Nehroe. Alles wees op sabotage voor ze positief over hun reis hadden kunnen rapporteren. Natuurlijk had de bastard ontkend en schijnheilig zijn deelneming betuigd aan de Amerikanen.

Goddammit, was de coup maar geslaagd! dacht hij terwijl hij het uniform uittrok om het te verruilen voor een linnen broek en colbert. Maar Van Langen had gelijk. Het was nog niet te laat.

‘De prins was vorige maand in Washington,’ had Van Langen gezegd. ‘Zoals je weet heeft hij goede contacten met het Pentagon en het bedrijfsleven daar. En met de CIA. Het probleem is dat Soekarno elke Amerikaanse en Nederlandse interventie zal aangrijpen om de Russen of Chinezen binnen te halen. Het moet dus van de Indonesiërs zelf komen.’

Dat hoefde je h m niet te vertellen.

‘We hebben nog niet verloren, Ray. Ik weet ook niet alles, het is allemaal nog pril, maar de klootzak krijgt dit prachtige land niet in zijn poten, zweer ik je. Ook dankzij jou en je Baretten.’

Zwijgend had hij naar Van Langen geluisterd, eerst ongelovig en sceptisch maar vervolgens gefascineerd en steeds enthousias-ter. ‘Goddammit, generaal, briljant! Heeft de prins dit bedacht?’

‘Met de CIA. Maar voorlopig houd je je kop erover, Ray.’

‘Natuurlijk. Maar wat als de bastard eerder aanvalt?’

‘Die kans bestaat, maar laten we hopen van niet.’

Van Langen had veelbetekenend tegen zijn pistool getikt. ‘Al zou het een stuk helpen als hij er niet meer zou zijn. Ik hoef het jou niet te vertellen, maar op het juiste moment heeft een goeie “sniper” maar één kogel nodig.’

Een goeie scherpschutter. Als iemand dat was, dan Johannes. Met hulp van Evi. Johannes had het hem ook plechtig beloofd: ‘Kapitein, ik zweer het u op het graf van mijn broer zodra ik de kans krijg.’

Hij stak de veldfles in de zijzak van zijn jasje en ging weer zitten.

‘Ready for landing, Ray?’

Hij knikte, gespte de gordel om en zette zich schrap toen de Catalina tegen de golven stuiterde en uitdreef in een maanverlicht schuimspoor.

Recht voor hen uit flonkerden lichtjes tegen de bergachtige kust van Malakka waar Pontian lag. Als hij daar was, kon hij morgen in Singapore zijn. En binnenkort in Makassar waar Andi Aziz op hem wachtte. En zijn Baretten. Al mocht hij hen nog niet inlichten over het plan.

‘So far so good,’ zei Hein. ‘Good luck, Ray, hopelijk zien we elkaar snel terug.’

‘You bet!’ zei hij en hij pakte de legertas. ‘Thanks, Hein. And

please, let my wife and son know that I'm safe.'

Hij stapte van de drijver in de dinghy en duwde het rubberbootje af met de pagaai. De Britten zaten nog in Singapore en zouden hem goedgezind zijn; hij was immers door hen getraind, hij had voor hun geheime dienst gewerkt en had met hen gevochten. En Malakka zelf was Brits protectoraat en had geen uitleveringsverdrag met Soekarno's republiek, maar hij nam geen enkel risico en hier zou hij veilig en ongezien aan land komen.

Alweer dankzij Van Langen.

Grinnikend begon hij te peddelen. Van Langen die nota bene van premier Drees de opdracht had hem in elk geval niet door Soekarno te laten arresteren. Allicht niet, Drees wist verdomd goed wie er in Nederland bij de coup betrokken waren geweest. Drees was als de dood dat dat bekend zou worden.

En Drees niet alleen.